

Työllisyyskehityksen vaikutus julkisen talouden tasapainoon.

Kysymys:

- 1) Kuinka paljon työllisyyden olisi kasvettava vuoteen 2023 mennessä, jotta julkinen talous olisi tasapainossa, kun huomioidaan VM:n päivittynyt ennuste?
 - a. Käytännössä: Mikä työllisyysasteen pitäisi olla vuonna 2023 ja työllisten määrän lisäys?
- 2) Kuinka paljon valtion taloutta pitäisi sopeuttaa vuoden 2023 tasossa, jotta julkisen talouden tasapaino saavutettaisiin vuonna 2023 nykyennusteella?
 - a. (oletus: työllisyys ei kasva nykyisestä)

Parametrisointi:

Parametrisoimme vastausta seuraavasti VM:n skenaariolaskelmiin tukeutuen (Taloudellinen katsaus, Kevät 2018, s. 58-59). BKT:n perusuraa nopeampi kasvu kohentaa julkisen talouden rahoitusasemaa karkeasti ottaen siten, että miljardin kasvu BKT:ssä parantaa julkisen talouden rahoitusasemaa 480 miljoonalla eurolla, kun BKT:n lisäys tulee yksinomaan työllisyyden kasvusta. Jotta julkisen talouden tasapaino paransi 3,3 miljardilla eurolla, pitäisi BKT:n kasvaa siis noin 6,8 miljardilla eurolla.

Työllisyyden kasvun¹ vaikutus kansantuotteeseen arvioidaan niin, että vain kansantalouden työpanos muuttuu kaiken muun pysyessä ennallaan². Teemme herkkyyyslaskelman kahdella eri vaihtoehdolla³:

- i) työllistyminen keskimäärin tapahtuu keskipalkkaa vastaaville ansioille tai
- ii) työllistyminen keskimäärin tapahtuu 15% keskipalkkaa matalammille ansioille.

Vastaus:

- 1) VM:n tuoreimmassa ennusteessa julkisen talouden alijäämä vuonna 2023 on 3,3 mrd euroa. Näin ollen, jotta alijäämä tulisi kurotuksi umpeen ainoastaan työllisyyden kasvun ansiosta, pitäisi työllisyyden lisäyksen olla 110 000-130 000 ennustetta korkeammalla tasolla. Eli julkistalouden tasapainottaminen vuonna 2023 vaatisi työllisyysasteen olemista 3,5-3,9 %-yksikköä ennustetta korkeammalla tasolla, jos talouden kasvu tulee yksinomaan työllisyyden kasvusta.

¹ Laskelma on tehty siten, että sopeutus oletetaan tehtävän kerralla vuonna 2023.

² Tässä on hyödynnetty niin sanottua Cobb-Douglas -tuotantofunktiota. Työpanoksen painokertoimen arvo 0,58 on saatu kansantalouden tilinpidosta vuosien 2001-2018 keskiarvona. Kun työpanoksen L muutos on dL, niin tuotannon Y muutos dY on yhtä kuin $a \cdot Y/L \cdot dL$, jossa a on palkkojen, palkkioiden ja työnantajan sos.turvamaksujen osuus tuotannon arvosta.

Ratkaistaan tarvittava työllisten määrän muutos. Vuoden 2023 BKT-ennuste on 273 mrd ja ennuste työllisten määrästä on noin 2,6 miljoonaa, joten $a \cdot Y/L = 0,58 \cdot 105000 = 60900$, ja $dL \cdot 60900 = dY = 6,8 \text{ mrd} \Rightarrow dL = 111\,686$.

³ Tuotannon muutos johdettuna palkoista käsin:

$$\text{palkka} = \text{työn rajatuottavuus} = dY/dL = a \cdot Y/L \Rightarrow dY = a \cdot (\text{tuotanto/työpanos})dL$$

Olemme arvioineet BKT:n lisäyksen per työllistynyt kansantalouden tilinpidon avulla olettamalla, että työllistyneiden tuottavuus on kansantalouden keskimääräisellä tasolla, skenaario i. tai että tuottavuus on -15% kt:n keskimääräisestä tasosta, skenaario ii.

- 2) Oletetaan, että nykyinen työllisyysaste on 73,1 % (VM:n ennuste vuodelle 2020). Ennusteen mukaan työllisyysaste kasvaa vuoteen 2023 mennessä 73,4 %:iin ja julkisen talouden alijäämä 3,3 miljardiin euroon. Mikäli työllisyys ei kasvaisi nykyisestä, olisi työllisyysaste siis 0,3 %-yksikköä alhaisempi kuin ennusteessa. Yksi prosenttiyksikkö työllisyysasteessa tarkoittaa noin 34 000 työllistä, joten työllisten määrä jäisi noin 10 000 henkilöä ennustetta pienemmäksi.

Kohdan 1. logiikkaa käyttäen julkisen talouden rahoitusasema olisi noin 0,3 mrd euroa heikompi (0,25 mrd euroa, kun työllistyminen keskimäärin tapahtuu 15% keskipalkkaa matalammille ansioille) kuin ennusteessa. Sopeutusta tarvittaisiin vuoden 2023 tasossa siis noin 3,3 mrd euroa + 0,3 mrd euroa eli likimain 3,6 mrd euroa⁴.

⁴ Ennustetta negatiivisempi työllisyyskehitys vaikuttaa tuotannon tasoon ja näin myös julkisen talouden rahoitusasemaan. Tätä dynamiikkaa emme laskelmassa ole pystyneet huomioimaan vaan tuotannon taso ja alijäämä ovat ennusteen mukaisia, vaikka työllisyyskehitys on laskelmassa ennustetta heikompi.